

IFLA-in Etički kodeks za knjižničare i druge informacijske djelatnike

PREAMBULA

Ovaj etički kodeks i kodeks profesionalnog ponašanja predstavlja niz etičkih naputaka za knjižničare i druge informacijske djelatnike, te knjižničarska i informacijska društva pri izradi ili reviziji vlastitih kodeksa.

Osnovna funkcija etičkog kodeksa može se opisati kao:

- poticanje promišljanja o načelima po kojima knjižničari i drugi informacijski djelatnici mogu stvarati pravila i rješavati nedoumice
- poboljšavanje profesionalne samosvijesti
- osiguravanje transparentnosti korisnicima i društvu općenito.

Ovim se kodeksom ne kani zamijeniti postojeće kodekse ili ukinuti obvezu razvijanja vlastitih kodeksa profesionalnih društava kroz istraživanje, savjetovanje i kooperativnu izradu nacрта. Ne očekuje se da se napuci ovoga kodeksa slijede u cijelosti.

Klauzule ovog etičkog kodeksa grade se na osnovnim načelima opisanima u preambuli, a cilj im je pružiti skup preporuka za profesionalno ponašanje. IFLA uviđa da iako bi ova osnovna načela trebala ostati bit svakog takvog kodeksa, pojedinosti će se u kodeksu nužno razlikovati ovisno o društvu, zajednici stručne prakse ili virtualnoj zajednici. Sastavljanje kodeksa temeljna je funkcija stručnog društva, baš kao što je etičko promišljanje nužno svim profesionalcima. U tu svrhu IFLA preporučuje IFLA-in Etički kodeks svim svojim društvima i ustanovama članovima te knjižničarima i informacijskim djelatnicima kao pojedincima.

IFLA preuzima odgovornost za reviziju ovog Kodeksa kad god se za tim ukaže potreba.

1. PRISTUP INFORMACIJAMA

Osnovna je zadaća knjižničara i drugih informacijskih djelatnika svima osigurati pristup informacijama u svrhu osobnog razvoja, obrazovanja, kulturnog uzdizanja, slobodnih aktivnosti, ekonomske djelatnosti i obaviještenog sudjelovanja u demokraciji i u njezinom unapređenju.

U tu svrhu, knjižničari i drugi informacijski djelatnici odbijaju svaki oblik cenzure, podupiru besplatne korisničke usluge, promiču zbirke i usluge za potencijalne korisnike i teže najvišim standardima u pristupu fizičkim i virtualnim uslugama.

2. ODGOVORNOSTI PREMA POJEDINCIMA I DRUŠTVU

Kako bi promicali inkluziju i iskorijenili diskriminaciju, knjižničari i drugi informacijski djelatnici sprečavaju uskraćivanje prava na informaciju i osiguravaju pružanje jednakih usluga svima bez obzira na dob, državljanstvo, političko uvjerenje, tjelesne ili mentalne sposobnosti, rodni identitet, nasljeđe, obrazovanje, prihode, status emigranta ili azilanta, bračni status, podrijetlo, rasu, jezik, vjeru ili spolnu orijentaciju.

Da bi poboljšali pristup informacijama /za sve/, knjižničari i drugi informacijski djelatnici pružaju podršku u traženju informacija, pomažu u razvijanju čitalačkih sposobnosti i informacijskom opismenjivanju, i potiču na etičko korištenje informacija (uz posebnu pozornost usmjerenu na dobrobit mladih).

3. PRIVATNOST, TAJNOST I TRANSPARENTNOST

Knjižničari i drugi informacijski djelatnici poštuju osobnu privatnost i zaštitu osobnih podataka, koji se nužno razmjenjuju između pojedinaca i ustanova. Istodobno podržavaju najveću moguću transparentnost informacija koja se odnose na javna tijela, privatne tvrtke i sve druge ustanove čiji rad utječe na živote pojedinaca i društva u cjelini.

4. OTVOREN PRISTUP I INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

U interesu je knjižničara i drugih informacijskih djelatnika osigurati korisnicima knjižnice najbolji mogući pristup informacijama i idejama u bilo kojem mediju i formatu, imajući na umu da su partneri i autorima, nakladnicima i drugim tvorcima djela zaštićenih autorskim i srodnim pravima. Knjižničari i drugi informacijski djelatnici teže da osiguraju poštivanje kako prava korisnika tako i prava stvaralaca. Promiču načela otvorenog pristupa, otvorenog koda i otvorenih licenci. Traže odgovarajuća i nužna ograničenja i iznimke za knjižnice i posebice teže ograničavaju širenja uvjeta autorskog i srodnih prava.

5. NEUTRALNOST, OSOBNI INTEGRITET I PROFESIONALNE VJEŠTINE

Knjižničari i drugi informacijski djelatnici posvećeni su neutralnosti i nepristranosti u zbirkama, pristupu i uslugama. Cilj im je graditi uravnotežene/usklađene zbirke, primjenjivati načela pravičnog postupanja u pružanju usluga, ne dopuštati da osobna uvjerenja utječu na njihove profesionalne dužnosti, boriti se protiv korupcije i težiti najvišim standardima profesionalne izvrsnosti.

6. ODNOS IZMEĐU KOLEGA I ODNOS IZMEĐU POSLODAVCA I ZAPOSLENIKA

Knjižničari i drugi informacijski djelatnici odnose se jedni prema drugima čestito i s poštovanjem. U tu svrhu suprotstavljaju se svakoj mogućoj diskriminaciji pri zapošljavanju, s obzirom na dob, državljanstvo, političko uvjerenje, tjelesne ili mentalne sposobnosti, rod, bračni status, podrijetlo, rasu, vjeru ili spolnu orijentaciju. Podržavaju jednako plaćanje za jednak rad muškaraca i žena, razmjenjuju profesionalna iskustva, i pridonose radu svojih stručnih društava.

Priredili Loida Garcia-Febo, Anne Hustad, Hermann Rösch, Paul Sturges i Amelie Vallotton (FAIFE working group)

Podržao IFLA Governing Board, August 2012